

Ministerie van Economische Zaken
T.a.v. mevrouw drs. H.A.M. van Dongen
Telecommarkt
Postbus 20401
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

Den Haag, 20 JUN 2013

Aantal bijlage(n):

Uw kenmerk:

Ons kenmerk: ACM/DTVP/2013/202191

Contactpersoon: ir. H.R. de Kleijn | Huib.de.Kleijn@acm.nl | (070) 722 25 58

Onderwerp: 2100 MHz-frequenties - brief n.a.v. nadere vragen EZ

Geachte mevrouw Van Dongen

ACM heeft op 27 februari 2013 (OPTA/AM/2013/200474) advies uitgebracht aan het Ministerie van Economische Zaken (hierna: EZ) over de verdeling van 2100 MHz-frequenties. Op 8 mei 2013 heeft EZ twee nadere vragen aan ACM gesteld. In deze brief antwoordt ACM op deze nadere vragen. De antwoorden bevatten geen vertrouwelijke gegevens.

1. Bij de analyse, de conclusies en de overweging die ACM meegeeft krijgt positie van Tele2 veel aandacht. Graag zou EZ aanvullend in de analyse bij de onderbouwing van de conclusie over het gelijke speelveld de perspectieven van de andere in de markt actieve partijen opgenomen zien.

ACM geeft in haar eerdere advies van 27 februari 2013 veel aandacht aan de positie van nieuwkomer Tele2 waar het gaat over de *timing* van de uitgifte, i.e. de mogelijkheid van verlenging. ACM richt zich in de beantwoording van vraag 1 van EZ dan ook op de timing van de uitgifte.

Voor de beantwoording van vraag 1 van EZ heeft ACM recent met KPN, T-Mobile, Vodafone en Ziggo gesproken over de timing de uitgifte. Met UPC en Tele2 is eerder over dat onderwerp gesproken. De visie van KPN, T-Mobile, Vodafone, Ziggo en UPC wordt hierna geaggregeerd samengevat.

Ten aanzien van de verlenging van de huidige vergunning nemen de partijen verschillende

standpunten in. Enkele partijen hebben vooralsnog geen standpunt.

Eén partij is een voorstander van het verlengen van de huidige vergunningen met 4,5 tot 5 jaar. Deze partij geeft daarvoor de volgende argumenten. De 2100 MHz-band wordt voorlopig nog gebruikt voor de levering van 3G-diensten. Doordat er ook na 2016 nog veel 3G-handsets in omloop zullen zijn, is het nodig om een 3G netwerk in stand te houden op 2100 MHz voor de continuïteit van de dienstverlening. De echte 4G (LTE advanced) techniek zal voor de 2100 MHz-band ook nog enige tijd op zich laten wachten. Gelet op het voorgaande is het voor deze partij belangrijk is om zekerheid te hebben dat ze de 2100 MHz-band voorlopig nog kan blijven gebruiken om haar eindgebruikers te kunnen blijven bedienen. Een nieuwe uitgifte kan dan beter plaatsvinden rond het moment dat 3G in de 2100 MHz-band wordt uitgefaseerd.

Een andere partij benadrukt het belang van voorspelbaarheid en geeft aan dat er geen goede reden is om de eerder geplande verdeling uit te stellen.

Uiteindelijk zullen de perspectieven en effecten op alle partijen en de effecten op maatschappelijke belangen zoals concurrentie en consumentenwelvaart moeten worden gewogen om een passend beleid voor de uitgifte van frequenties vast te stellen. ACM gaat hierna in op de weging van die effecten c.q. belangen.

ACM stelt bij adviezen over frequentie-uitgifte centraal dat uitgifte zo wordt ingericht dat de concurrentie op telecommunicatiediensten zo goed mogelijk wordt gediend. Het hogere belang achter concurrentie is de consumentenwelvaart. Het is dus de concurrentie die voor ACM centraal staat en niet de positie van Tele2, noch enige andere aanbieder. Naar de mening van ACM vereist het effect van de timing van de uitgifte op Tele2 echter om twee redenen extra aandacht.

Ten eerste is voor de ontwikkeling van meer concurrentie de positie van Tele2 op dit moment belangrijk. Immers, meer concurrentie op mobiele telecommunicatie is in de komende jaren vooral te verwachten doordat Tele2 de komende jaren een marktpositie moeten verwerven. Deze partij heeft daarbij op termijn mogelijk ook 2100 MHz-frequenties nodig. Voor de ontwikkeling van concurrentie is het daarom van belang mee te wegen dat de uitgifte niet op een voor Tele2 ongunstig moment plaatsvindt.

Ten tweede geldt dat de timing van de uitgifte voor 2100 MHz extra relevant is voor een mogelijke nieuwkomer in die band. Voor partijen die in de band aanwezig blijven, is de timing weliswaar belangrijk maar op zich ook vooral 'slechts' een moment waarop een nieuwe indeling van de band tot stand komt en opnieuw voor het gebruik van de frequenties wordt betaald. Een verlenging heeft voor zittende partijen geen effect op het moment van actief worden in die band. Een verlenging zal dus meer effect hebben op de potentiële toetreders tot de 2100 MHz-band, dan op de huidige partijen die frequenties hebben in de 2100 MHz-band. Dat maakt dat het effect de timing van de uitgifte op bijvoorbeeld Tele2 in de totale afweging van belangen naar de mening van ACM zwaarder zou moeten worden meegewogen. Overigens geldt dit ook ten aanzien van potentiële nieuwe toetreders als Ziggo en UPC, die als partijen met een fundamenteel andere business case (de dekking met Wifi) ook een belangrijke rol kunnen

spelen om de markt op te schudden.

ACM onderschrijft het belang van voorspelbaarheid. Zonder die voorspelbaarheid neemt de onzekerheid toe en dat scheidt geen goed investeringsklimaat. Een belang dat vraagt om een afwijking van de plannen dient dan ook goed te worden afgewogen tegen het belang van voorspelbaarheid. Naar de mening van ACM is in dit geval het belang van concurrentie zodanig groot dat een uitstel van de uitgifte dient te worden overwogen.

2. Volgens de Strategische Nota is het goed om druk op de markt te houden door middel van uitgiftes op meerdere tijdstippen. Daarmee kan de markt regelmatig worden opgeschud, zowel ten behoeve van nieuwkomers als ten behoeve van bestaande partijen, die dan hun spectrumbezet kunnen herschikken. OPTA/ACM geeft in zijn advies overweging de verdeling van de 2.1 GHz band uit te stellen. OPTA/ACM geeft er daarbij ook de voorkeur aan om zo mogelijk gecombineerd te veilen. Waarom vindt OPTA/ACM dat het nieuwe speelveld het van minder belang maakt om druk op de markt te houden middels regelmatige verdelingen?

ACM heeft in haar advies vooral aangegeven dat het van belang is dat er een beleid komt voor de uitgifte van frequenties voor mobiele telecommunicatie op lange termijn. ACM is daarbij van oordeel dat het van belang is verdeelmomenten te creëren waarop de toetreding van een volledig nieuwe partij mogelijk is. Alleen die mogelijkheid op nieuwe toetreding geeft de gewenste druk op de markt. Dat betekent dat in een verdeling altijd gestreefd moet worden naar een verdeling met een combinatie van lage en hoge frequenties. Dat zet een rem op het streven voor uitgiftes op meer tijdstippen, want door een combinatie van hoge en lage frequenties neemt het potentiële aantal verdeelmomenten af. Dat alles staat los van het nieuwe speelveld.

Overigens zijn voor een dergelijk langetermijnbeleid vele opties, waarvan ACM er in haar advies vier heeft genoemd. Het als optie 1 genoemde advies van ACM, is daarbij niet bedoeld als de bij voorbaat beste optie. Voor al de genoemde opties is vooralsnog iets te zeggen. Binnen die opties kan nog steeds worden gekozen worden voor regelmatige verdeelmomenten om de acht tot tien jaar.

Hoogachtend,

Autoriteit Consument en Markt
namens deze,

drs. A.J.M. Kleijweg
Teammanager Telecom, Vervoer en Post